

65. Tiistaina 29 päivänä toukokuuta 1990

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi Euroopan vapaa-
kauppaliiton perustamista koskevan
konvention muuttamisesta tehdyn pää-
töksen eräiden määräysten hyväksymi-
sestä 2043

Hallituksen esitys n:o 38
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 48

2) Ehdotukset laiksi auto- ja moot-
toripyöräverosta annetun lain muutta-
misesta ja väliaikaisesta muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 41
Lakialoite n:o 25
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 49

3) Ehdotukset laiksi kunnallislain
muuttamisesta ja laiksi neuvoa-antavis-
sa kunnallisissa kansanäänestyksissä
noudatettavasta menettelystä 2045

Hallituksen esitys n:o 136/1989 vp.
Lakialoite n:o 7/1989 vp.
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö
n:o 10
Suuren valiokunnan mietintö n:o 50

4) Ehdotus laiksi ammatillisista op-
pilaitoksista annetun lain 17 ja 21 §:n
muuttamisesta 2047

Hallituksen esitys n:o 258/1989 vp.
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2
Suuren valiokunnan mietintö n:o 51

Siv.
5) Ehdotukset laiksi Teijon alueen
käyttämisestä 2047

Hallituksen esitys n:o 234/1989 vp.
Lakialoite n:o 34/1989 vp.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mie-
tintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 52

6) Ehdotus laiksi kirkkolain 126 a ja
547 §:n muuttamisesta 2050

Hallituksen esitys n:o 31
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö
n:o 9
Suuren valiokunnan mietintö n:o 53

Ainoa käsittely:

7) Asetus 2 päivältä huhtikuuta 1990
valtiovarainministeriön hallinnonalan
eräistä virkajärjestelyistä „

Mainittu asetus (A n:o 4)
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
15

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotukset laiksi maidon ja sian-
lihan vientikustannusmaksusta sekä
laeiksi maidon väliaikaisesta kiintiö-
maksusta annetun lain ja valkuaisve-
rosta annetun lain 6 §:n väliaikaisesta
muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 54

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16	
9) Ehdotukset laeiksi teletoimintalain ja radiolain muuttamisesta	2051
Hallituksen esitys n:o 18	
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 2	

Esitellään:

10) Hallituksen esitys n:o 51 laeiksi verotuslain 131 §:n 3 momentin ja perintö- ja lahjaverolain 65 §:n 3 momentin kumoamisesta ja laiksi liikevaihtoverolain 80 §:n muuttamisesta	2053
11) Hallituksen esitys n:o 56 laeiksi alkoholilain 3 §:n ja keskioluesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	„
12) Hallituksen esitys n:o 58 laiksi leipomotyölain 1 ja 3 §:n muuttamisesta	„
13) Ed. P. Lahtisen ym. lakialoite n:o 35 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 57 §:n muuttamisesta	„
14) Ed. Elon ym. lakialoite n:o 36 laeiksi peruskoululain 25 ja 27 §:n sekä lukiolain 17 §:n muuttamisesta	„

Pöydällepanoa varten esitellään:

15) Lakivaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen käsittäväksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi (HE n:o 66/1988 vp.)	„
16) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus museoviraston eräiden virkojen perustamisesta ja lakauttamisesta sekä nimien muuttamisesta (A n:o 8)	„

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Siv. Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Hetemäki-Olander sekä edustajat Ahde, Björkstrand, Bärlund, Kanerva, Kemppainen, Korkia-Aho, Kääriäinen, Laitinen, Lax, Louekoski, Moilanen, Perho, Pesola, Puisto, Puolanne, Ranta, Saapunki, Salolainen, Soininvaara, Suominen, Tiuri, Valli, Wasz-Höckert, Virolainen, Vistbacka, Vuoristo ja Vähäkangas.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Soininvaara, Kanerva ja Pesola.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Björkstrand, Bärlund, Kemppainen, Louekoski, Moilanen, Puolanne, Tiuri ja Vistbacka sekä yksityisasioiden takia edustajat Ahde, Kääriäinen, Lax, Perho, Puisto, Ranta, Saapunki, Soininvaara, Wasz-Höckert, Virolainen ja Vähäkangas, tästä ja huomisen päivästä yksityisasioiden vuoksi ed. Vuoristo sekä kuluvan toukokuun 31 päivään virkatehtävien takia ed. Salolainen ja yksityisasioiden vuoksi ed. Laitinen.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan toukokuun 25 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 62—64, 66, 68 ja 69, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 204, 220, 221, 238, 239 ja 250. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu välittömästi tämän ensimmäisen täysistunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention muuttamisesta tehdyn päätöksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 38
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 48

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 21
Lakialoite n:o 25
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 49

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta, minkä jälkeen päätetään lakiehdo-

tuksista. Koska toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus koskee lisättyä veroa, joka on tarkoitettu kannettavaksi yhtä vuotta pitemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan hyväksytty, jos sitä kolmannessa käsittelyssä on kannattanut vähintään 2/3 annetuista äänistä. Muussa tapauksessa lakiehdotus on rauennut ja asia on palautettava valtiovarainvaliokuntaan mainitun pykälän 2 momentissa säädettyssä tarkoituksessa.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Viittaan tässä vain lyhyesti lakiehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssä käyttämäni puheenvuorooni ja ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttaminen tulee heikentämään monilapsisten perheiden mahdollisuuksia hankkia käyttöönsä perheen kokoa vastaava auto. Sen johdosta eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tutkimaan mahdollisuuksia monilapsisten perheiden auton hankinnan taloudelliseen tukemiseen."

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Kannatan ed. Alarannan tekemää ehdotusta.

Perusteluiksi tälle hyvälle ehdotukselle vielä esitän ajatuksen siitä, että kun hallituksen piirissä parhaillaan mietitään sitä, miten invaliditeetin perusteella tähän saakka myönnetty autoveron alennus voitaisiin korvata suoralla tuella, tässä pohdinnassa otettaisiin huomioon myös nimenomaan useampilapsisten perheiden tarpeet, joihin ed. Alarannan perustelulausuma viittaa.

Ed. Sasi: Herra puhemies! Haluan todeta ed. Alarannan ponsiesityksen johdosta, että nyt käsiteltävänä oleva lakiesitys ei missään määrin heikennä monilapsisten perheiden autonhankintamahdollisuuksia. Kyse on pakettiautoista, ja pakettiauto on tavaran kuljettamiseen tarkoitettu auto eikä henkilöiden kuljettamiseen tarkoitettu auto, joten tässä suhteessa on tarkoituksenmukaista, että sellaiset autot, jotka käytetään ihmisten kuljet-

tamiseen, ovat tasavertaisessa asemassa ja autoveron piirissä.

Haluan vielä todeta myös sen, että valio-kunnassa on täsmennetty lakiesitystä siten, että se tulee voimaan 15.6. ja maastohenkilöautojen osalta 1.8., jotta kansalaiset oikeusvarmuuden nimissä tietävät, mistä lukien oikeussäännöksiä heihin sovelletaan.

Valiokunta on tehnyt myös sairaautoa ja invalidiautoa koskevia parannuksia. Ehkä kaikkein merkittävin parannus, joka tähän hallituksen esitykseen sisältyy, liittyy juuri pakettiauton käyttömahdollisuuteen invalidien kuljettamiseksi.

Ed. Kärhä: Arvoisa puhemies! Tämän lain osalta on tullut parannuksia pyörätuolienkuljetusongelmiin, mutta täydellisesti ne eivät ole poistuneet ja tämän tähden asiaa on selvitettävä. Mutta toivon hartaasti, ettei tähän asiaan sotketa tavallisten perheiden monilapsisuudesta johtuvia ongelmia. Katson, ettei se, että perheessä on monta tervettä lasta, merkitse sitä, että perheessä olisi vamma, sairaus tai invaliditeetti. Kyllä nämä asiat on pidettävä erikseen, jotta ei invalidiperheiden asiaa enää viivytetä ja vahingoiteta.

Ed. Alaranta: Arvoisa puhemies! Ed. Sasin puheenvuoron johdosta totean, että tämä lakipaketti sisältää osauudistuksena myös maastohenkilöautojen autoveron korotuksen. Monilapsiset perheet ovat viime vuosina hyvin paljon hankkineet perheen koosta johtuen juuri maastohenkilöautoja, ja me olemme säättäneet mm. turvavyöpakkolain, joka aiheuttaa tiettyä rasitetta suuren perheen autolla liikkumiselle.

Ed. Kärhän puheenvuoron johdosta totean, ettei monilapsisuus ole mikään ongelma, mutta yhteiskunta ja me lainsäätäjät säädämme lakeja, joista tulee monilapsisille perheille ongelmia.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ed. Alaranta kyllä oikeastaan ed. Kärhälle jo vastasikin. Haluan nyt kuitenkin vielä alleviivata, että missään tapauksessa meidän käyttämämme puheenvuorot eivät vähimmäisäkään määrin tähtää invaliditeetin perusteella myönnettävän tuen mahdollisimman nopean ratkaisun viivytykseen. Jos tämän asian hoitaminen jollakin tavalla estäisi

tärkeän invaliditeetin nopeaa hoitamista, niin hoidettakoon tämä myöhemmin. Tärkeätä on, että tavalla tai toisella ongelmaan kiinnitettäisiin huomiota.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Minä katselen ed. Alarannan täällä jakamaa paperia. Siinä puhutaan monilapsisista perheistä. Minä ymmärrän, että ed. Alaranta edustaa kansanryhmää, jolla on monilapsisia perheitä, mutta jotta voisin määritellä kantani sen suhteen, pitääkö tätä tukea, niin minä pyytäisin ed. Alarantaa esittämään jonkin tyyppisiä näkemyksiä siitä, mikä on monilapsinen perhe eli kuinka monta lasta on Suomessa monilapsisessa perheessä. Onko määrä kaksi, joka alkaa olla keskiarvo tai sen yläpuolella, vai kolme vai pitääkö olla peräti kahdeksan, niin kuin ed. Alarannalla?

Ed. Sasi: Herra puhemies! Haluan ed. Alarannalle todeta, että voi olla niin, että lapsiperheet ovat siirtymässä entistä enemmän maastohenkilöautoihin, mutta maastohenkilöauto ei välttämättä ole tarkoitukseenmukaisin kuljetusväline lapsiperheille eikä ole tarkoitukseenmukaista, että maastohenkilöautoja pyritään suosimaan.

Kun maastohenkilöautojen verotus tässä yhteydessä jonkin verran kiristyy, se johtuu siitä, että toisaalta voidaan olettaa maastohenkilöautojen hintojen laskevan siitä syystä, että vaatimuksesta, joka koskee voiman ulosottoa, tässä yhteydessä luovutaan ja hinnoalennus toisaalta kompensoidaan korkeammalla verolla.

Haluan kiinnittää myös huomiota valiokunnan lausumaan siltä osin, jossa edellytetään, että mikäli maahan aletaan tuoda sellaisia maastohenkilöautoja, joissa olisi katalysaattori, niin katalysaattorivähennyksen tulisi koskea myös maastohenkilöautoja. Tämä tilanne meillä saattaa olla melko pian edessä.

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Minäkin puutun ed. Alarannan paperiin sikäli, että tässä nyt ei ole mitenkään kovin tarkkaan määritelty, kuten ed. Seppäenkin sanoi, mikä on monilapsinen perhe, mutta sen lisäksi tämä puuttuu melkoiseen detailjiin. Enkä tiedä, millä tavalla pystyttäisiin hoitamaan se, että jos monilapsinen perhe voisi ostaa autoja halvemmalla kuin muut, ne

eivät ostaisi sitten niitä saman tien muille ihmisille. Ostaisivat uuden auton ja möisivät sen sitten edelleen välittömästi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Alaranta ed. Pekkarisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttaminen tulee heikentämään monilapsisten perheiden mahdollisuuksia hankkia käyttöönsä perheen kokoa vastaava auto. Sen johdosta eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tutkimaan mahdollisuuksia monilapsisten perheiden auton hankinnan taloudelliseen tukemiseen."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Tämän jälkeen on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Alarannan ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 52 ei-ääntä; poissa 39. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi kunnallislain muuttamisesta ja laiksi neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 136/1989 vp.

Lakialoite n:o 7/1989 vp.

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 10

Suuren valiokunnan mietintö n:o 50

Puhemies: Toisessa käsittelyssä pääteyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Pelttari: Herra puhemies! Meillä on esillä ehdotukset laiksi kunnallislain muuttamisesta ja laiksi neuvoa-antavissa kunnallisissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä. Tein aikanaan, rapea vuosi sitten, kutakuinkin vastaavan lakialoitteen samasta asiasta. Vaikka valiokunta esittääkin lakialoitteeni hylättäväksi, uskon kuitenkin, että se aikaisemmin tehtynä kuin hallituksen esitys on tuntuvasti vaikuttanut kii-rehtivästi hallituksen esityksen antamiseen. Voinee sanoa, että lakialoite tätä kautta on tullut myös pitkälle toteutetuksi. Siteeraan vain mietinnön tekstiä, jossa lakialoitteestani sanotaan, että: "Lakialoite on pääosin hallituksen esityksen kanssa asiallisesti samansisältöinen. Suurimmat eroavaisuudet johtuvat siitä, että hallituksen esityksessä menettelystä neuvoa-antavassa kunnallisessa kansanäänestyksessä on säädetty yksityiskohtaisemmin." Siis varsin pitkälle myös valiokunta katsoo samasta asiasta olevan kysymys.

Merkittävin ero kuitenkin omassa lakialoitteessani, siis hylättäväksi esitetyssä lakialoitteessani, hallituksen esitykseen on se, ettei neuvoa-antavaa kansanäänestystä voida suorittaa tai ei saa suorittaa vaalien yhteydessä, ei kunnallisvaalien eikä valtiollistenkaan vaalien yhteydessä. Sen ymmärrän, että valtiollisten vaalien yhteyteen se tuskin sopii, mutta sen sijaan en ole samaa mieltä kuin hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan tämän toimittamisajasta, nimittäin sanatarkasti näin: "Kansanäänestyksen järjestäminen kunnallisvaalien yhteydessä saattaisi vaarantaa vaalien häiriöttömän kulun ja aiheuttaa kansanäänestyksen aiheen muodostumisen korosteiseksi kunnallisvaaliteemaksi."

Minusta näin ei välttämättä kävisi, ja kun ajattelee tilanteita, missä tätä vapaaehtoista kansanäänestystä käytettäisiin, niin esimerkiksi tulee mieleen omasta maakunnastani. Meillä on jonkin verran käyty keskustelua vapaaehtoisista kuntaliitoksista Kemin, Tornion ja Keminmaan kuntien välillä, ja minusta mitä oivallisin aihe olisi järjestää vapaaehtoinen neuvoa-antava kansanäänestys ehkäpä juuri tästä kunnallisen yhteistyön

laadusta tai yhteenliittämisestä. Epäilen, että jos tällainen äänestys pidetään erillään, niin siihen eivät helpostikaan kunnat lähde.

Näin ollen luulenkin, että juuri tämä hallituksen esitys siinä mielessä voinee jäädä aika vähän käytetyksi, koska se edellyttää erillistä toimenpidettä. Sitä ei voi eikä saa toimittaa kunnallisvaalien yhteydessä. Kun tämä kuitenkin asiallisesti vastaa esittämäni lakiesitystä ja ainoastaan mainitsemassani kohdassa siitä poikkeaa, niin esitän puolestani, että tämä kyllä voidaan minun osaltani yksimielisesti hyväksyä.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tutkii vuonna 1985 mietintönsä jättäneen kansanäänestystoimikunnan ehdotuksina julkistettujen näkökohtien toteutusmahdollisuudet tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskunnassa."

Arvoisa puhemies! Perustelen tätä ehdotustani sillä, että kun asiasta keskusteltiin viime viikolla, käyty keskustelu osoitti selvästi sen, kuinka tavallaan puhumme eri kieltä samasta asiasta ja kuinka valtavan suuri tiedollisuusero meillä on siitä arkitodellisuudesta, joka kansalaisten keskuudessa demokratia-asioista vallitsee.

Aivan erityinen perustelu, arvoisa puhemies, tälle ajatukselle ja ponnelle on se, että mm. integraationeuvotteluissa tämä asia on Sveitsin esille ottamana varauksellisesti niin, että katsotaan, että kysymys on perustavaa laatua olevasta oikeudesta kansan sisällä ratkaista asioita kansanäänestyksellä. Mielestäni tämä on aivan erityinen perustelu sille, miksi juuri tässä yhteydessä asiaa pitäisi perusteellisesti tutkia ja saattaa tutkimuksen tulos myös Suomen tasavallan eduskunnan tietoon.

Ed. T. Roos: Herra puhemies! Ed. Pelttarin puheenvuoron johdosta lausun sen käsityksen, että minun mielestäni nimenomaan kunnallisvaalien yhteyteen sitä ei pidä laittaa, koska kunnallisvaaleissa valitaan neljäksi vuodeksi valtuusto. Jos siinä yhteydessä suoritetaan joku sinänsä kyllä ehkä tärkeäkin neuvoa-antava äänestys, niin se johtaa helposti siihen, että koko kunnallisvaalit käydään yhden ainoan teeman pohjalta ja valtuusto saa neljäksi vuodeksi siinä tapauksessa kokoonpanon, joka olisi huomattavasti

toisenlainen, kuin jos tätä neuvoa-antavaa äänestystä ei siinä yhteydessä olisi ollut.

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Johdun siitä keskustelusta, joka täällä käytiin tämän lain toisen käsittelyn yhteydessä, jonka kestäessä ilmeni, että tämä laki ei laisinkaan ole siinä määrin demokratiaa edistävä, kuin on yritetty väittää, ja koska meillä on viime aikoina maassa menty vapaakuntakoeluihinkin, kannatan ed. Pulliaisen järkevää ehdotusta.

Ed. Pelttari: Herra puhemies! Ed. T. Roosille vain sanon, että sinänsä on varmasti periaatteessa hieno ajatus tuo, että se ei millään tavalla sotkisi näitä muita asioita, jotka kunnallisvaalien yhteydessä ovat ehkä tärkeämpiä. Luulen kuitenkin, että tällainen asia voisi nostaa juuri sitä paljon kaivattua äänestysprosenttiakin vaaleissa, ja kuten edellä jo puheessani sanoin, pelkään, että tämä jää helposti kuolleeksi kirjaimeksi. Kunnat eivät ala erikseen tällaista aika isoa revohkaa järjestää.

Ed. Saarinen: Herra puhemies! Ed. Pelttarin puheenvuoron johdosta haluan todeta kokemuspohjaisesti, että Lohjan seudulla järjestettiin kunnallisvaalien yhteydessä kuntaliitosta koskeva neuvoa-antava kansanäänestys ja niin tuloksen kuin järjestelyjenkin osalta kokeilu epäonnistui.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on Pulliainen ed. Paloheimon kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tutkii vuonna 1985 mietintönsä jättäneen kansanäänestystoimikunnan ehdotuksina julkistettujen näkökohtien toteutusmahdollisuudet tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskunnassa."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Pulliaisen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 22 ei-ääntä; poissa 40. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 17 ja 21 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 258/1989 vp.
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2
Suuren valiokunnan mietintö n:o 51

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laiksi Teijon alueen käyttämisestä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 234/1989 vp.
Lakialoite n:o 34/1989 vp.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5
Suuren valiokunnan mietintö n:o 52

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, lakialoitteeseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Teijon retkeilyaluetta koskeva prosessi on fina-

lia paitsi, ja kiitokset on todettu julkisesti moneen eri kertaan.

Mietintöön sisältyy eräs pieni kauneusvirhe, joka voidaan korvata seuraavalla perusteluja koskevalla lausumalla, jossa olennaista on yksi ainoa sana. Ehdotan siis perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että perustettavaan retkeilyalueeseen rakennetaan ainoastaan retkeilyreittejä tarpeellisine opastuspisteineen sekä luonnonsuojelun ja retkeilyalueen käytön samoin kuin metsänhoidollisten toimenpiteiden kannalta välttämättömiä vähäisiä rakennelmia.”

Arvoisa puhemies! Tämä on muutoin täsmälleen sama teksti kuin valiokunnan mietinnössä, paitsi että tässä ”edellyttää”-sana on ”pitää tärkeänä”-sanojen sijalla. Sanoma ja viesti tässä on se, että kun nyt Teijon retkeilyalue on perustettu, niin kun on siirrytty aikaan, jolloin virkamiehet metsähallituksessa ovat vaihtuneet, kun varmasti täällä Etelä-Suomessa kohdistuu valtava talouselämän ja yrittäjien paine tuohon alueeseen saada sinne kaikenlaista rakennelmiin perustuvaa yritystoimintaa, niin silloin olisi metsähallituksen virkamiesten tukena eduskunnan ”edellyttää”-kannanotto.

Jokainen meistä tietää, mikä ero on ilmaisujen ”pitää tärkeänä” ja ”edellyttää” välillä. Tämän vuoksi mielestäni metsähallituksen tulevien virkamiessukupolvien tueksi tarvitaan tällainen sitova ponsi niin, että asia pysyy hallinnassa myöskin tulevina aikoina. Kysymyksen on siitä, että Teijon retkeilyalueen pitää olla ratkaisu pitkälle 2000 vuoden jälkeiseen aikaan.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliaisen tässä finaalisella esille ottama asia liittyy valiokunnan kannanottojen kappaleeseen, jossa samantyyppisesti itse pääasian toteuttamista säädel-ään ja pyritään ohjaamaan mm. virkistyskäyttöön tarkoitettua alueen varustamisen osalta. Valiokunta piti saman arvoisesti tärkeänä, että hallitus omalta osaltaan osoittaa myöskin virkistyskäyttöön riittävät määrärahat. Tässä yhteydessä valiokunta pitkällisen työnsä aikana myöskin pohti retkeilyreittien liian raskaan matkailullisen rakentamisen välttämistä ja otti siitä yksimielisen kannanoton.

Minusta tässä finaalisissa ei nyt pitäisi himmentää itse pääasia eli eduskunnan kan-

sanedustajien enemmistön tahdon toteutumista maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistön varsin yksituumaisella työllä, johon ed. Pulliaisen kanssa olemme myöskin eduskunnan enemmistön tahdon mukaiset peukalonjäljet yksituumaisesti jättäneet. Itse asia on tässä tärkein, että Etelä-Suomi saa todella mahtavan retkeilyalueen. Valiokunnan kannanotto varmasti ohjaa myös metsähallitusta riittävällä tavalla.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluankin nimenomaan sitä, että koskaan tulevaisuudessa virkamiesratkaisulla ei romuteta sitä upeata tulosta, jonka ed. J. Roos on aloitteellaan saanut eduskunnan lähes yksimielisellä tuella aikaan.

Ed. Kuuskoski-Vikatmaa: Arvoisa puhemies! Haluan vielä tämän asian käsitellyn lopussa todeta tyytyväisyyteni siitä, että eduskunta on nyt päättänyt käyttää koko Teijon alueen retkeilyalueeksi. Uskon, että myöskin eduskunnan enemmistön tahto on toteutunut. Hallituksen esitys olisi jakanut tämän alueen erittäin pahasti, eikä se osa alueesta, joka hallituksen esityksessä oli kaavailtu retkeilyalueeksi, ollut siihen käyttöön paras mahdollinen. Nyt tällä tavalla tulee saavutettua se, mitä Etelä-Suomessa todella kaivataan.

Ed. Pulliainen vielä korosti niitä näkökohtia, jotka myöskin on kirjattu valiokunnan mietintöön. En näe mitään estettä sille, että hiukan tiukemmin hallitusta velvoitetaan huolehtimaan niistä toimenpiteistä, jotka ovat välttämättömiä retkeilyalueen kannalta ja jotka ovat välttämättömiä myöskin metsänhoidolliselta kannalta.

Tästä syystä kannatan ed. Pulliaisen tekemää lausumaehdotusta.

Ed. Vähänäkki: Herra puhemies! Latinateilla on tapana sanoa, että Vox populi, vox Dei eli ”kansan ääni on Jumalan ääni”. J. Roosin lakialoitteen kohdalla tämä kerankin toteutui. Reilusti yli sata kansanedustajaa eri ryhmistä, niin oppositiosta kuin hallituksestakin, otti asiaan myönteistä kantaa. Oli virkistävää nähdä, että Harri Hermannin Holkerin hallituksen esitys meni nurin ja kansan ääni täällä ratkaisi, että Etelä-Suomi sai ainoan ja ensimmäisen retkeilya-

luensa, joka on koko maassa tietävästi kuudes tai seitsemäs.

Ainoan karpäsen jättämän tai kauneusvirheen asiaan teki kolmen keskustalaisen iltalypsy, jossa he pyrkivät vielä tinkimään 30 miljoonaa markkaa 36 miljoonaksi markaksi. Olisi ollut suotavaa, että noin pieni asia näin suuren asian rinnalla olisi unohtunut heiltä.

Nyt tehty ratkaisu kuitenkin on kiinnostava pitemmän päälle. Se pysähdyttää miettimään asiaa tulevan lainsäädännön kannalta. Olemme tottuneet eduskunnassa, että yksittäisen kansanedustajan tai kansanedustajien lukuisammankin joukon tekemät aloitteet saavat yleensä aika ynsään kohtelun ja hautautuvat johonkin. Toivomusaloitteet jäävät hurskaiksi toivomuksiksi arkistoihin. Raha-asia-aloitteissa ei läpi mene yleensä maakunnan tai alueen kannalta tärkeitä, merkityksellisiä asioita. Sen sijaan Konnakuoro saa muutaman kymmenentuhatta markkaa, samoin seuratalon saniteettilaitteen korjaukseen voidaan hiukka rippoa, muutama kymmenentuhatta markkaa voi tulla.

Lakialoitteet seilaavat eri valiokunnissa. Yleensä ne eivät tähän huoneeseen palaa-kaan, toisin kuin onneksi kuitenkin J. Roosin kohdalla kävi. Toivon, että tämä historiallinen tapaus, joka tänään lopullisesti päätetään, ei jää harvinaisuudeksi, vaan seuraavaan vastaavaan on huomattavasti lyhyempi aika kuin noin 10 vuotta. Tätä toivon ja tähän uskon. Nimenomaan Lex Roos, tai ehkä parempi nimitys on Lex Ruusunen, jää elämään ja osoittaa, että yksittäisten kansanedustajien aloitteet ehkä heräävät ruusunen unesta tulevaisuudessa.

Ed. Zyskiewicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vähänäkin mielestä oli virkistävää nähdä, että Holkerin hallituksen esitys meni nurin ja, kuten hän sanoi, kansan tahto voitti. Minunkin mielestäni oli hyvä, että asian lopputulos oli tämä. Mutta on nähtävä, että tähän asiointilaan merkittävästi myötävaikutti maa- ja metsätalousministeri Pohjalan sopea suhtautuminen eduskunnan tahdon toteutumiseen. On vähän koomista, että näin joutuu sanomaan, tällaista ilmaisua käyttämään, mutta se kuvaa todellista tilannetta eduskunnan ja hallituksen välisessä kanssakäymisessä.

Olisi virkistävää nähdä, herra puhemies, että joskus myös joku sos.dem. ministeri

suhtautuisi vastaavalla myötämielisyydellä eduskunnassa tehtäviin muutosesityksiin hallituksen esityksiin. Esimerkin mainitakseni olisi virkistävää nähdä, että esimerkiksi oikeusministeri joskus osoittaisi samanlaista vastaantuloa silloin, kun eduskunnan piirissä laajasti halutaan tehdä perusteltuja muutoksia hallituksen esityksiin.

Ed. Jokinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todellakin erittäin tervetullutta, että joskus tällainen enemmistö eduskunnassa voi tuoda esiin ratkaisuja, jotka ovat varmasti toivottavia. Niin kuin tässäkin tapauksessa on aivan erinomainen ratkaisu saatu aikaan. Edellisen muistan varsin hyvin, jonka merkitys on ollut pitkälle vaikuttava. Kun akupunktiolakia tehtiin, myös silloin eduskunnan enemmistö oli sen takana. Sen avulla varmasti on paljon voitu edetä.

Nyt Teijon alue saatiin kokonaisuudeksi. Paikalla käyneet varmasti parhaiten tietävät, että jos hallituksen esitys olisi toteutunut, se olisi todella pilannut koko alueen. Nyt sitä voidaan käyttää virkistysalueena. Sen vuoksi se, mitä ed. Vähänäkki toi esille, oli erittäin hyvä.

Ed. Varpasuo: Arvoisa puhemies! Korjauksena ed. Vähänäkin väärään tietoon voin todeta, että Harri Hermannin Holkerin hallitus viime vuonna asetuksella perusti Etelä-Suomeen ensimmäisen retkeilyalueen, joka perustettiin Tervalammen valtion alueelle eli omaan kotikuntaani Vihtiin. Se on ensimmäinen tällainen retkeilyalue, tämä on toinen. Tervalammen alue kuuluu Nuuksioon perustettavaan suurempaan alueeseen, mutta tämä on sitten jo toinen.

Ed. Astala: Arvoisa puhemies! Päätös Teijon retkeilyalueesta siirtyy nyt eduskunnan osuudesta toimeenpanovaiheeseen. Toivottavasti siinä vaiheessa toimeenpanijoille annetaan riittävät resurssit, jotta retkeilyalueesta syntyy käyttäjilleen toimiva ja erilaisia mahdollisuuksia luova.

Teijon alue on vehreydessään juuri nyt parhaimmillaan. Toivottavasti se jatkuvasti viheriöi ajast'ajaan. Me olemme nyt säästäneet myös tuleville sukupolville mahdollisuuden virkistäytyä tulevaisuudessakin, ellemme sitten muuten ole saasteilla tuhoamassa met-

siämme, järviämme ja maaperäämme. Näin ei saa käydä. Se riippuu myös meistä.

Ed. Soininvaara merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ed. J. Roos on tehnyt merkittävän työn eduskunnassa. Hän on tehnyt sitä, mitä puhemies valtiopäivien avajaisissa toivoi edustajia tekemään eli ryhdistäytymään. Tietysti asia on myös sillä tavalla, että tämä alue on ed. J. Roosin vaalipiirissä ja varmasti myös hänen kotinsa läheisyydessä, mikä ei ollenkaan vähennä ed. J. Roosin aloitteellisuuden merkitystä asiassa. Jotta ed. J. Roos voisi todistaa, että kysymys ei ole vain hänen itsekkäästä toiminnastaan omissa vaalipiirissään, niin pyytäisin ed. J. Roosia tekemään aloitteen Nuksion kansallispuiston perustamisesta Helsingin läheisyyteen. Tietysti me uusmaalaiset kansanedustajat voisimme tämän tehdä ja näin meidän asioiden saamassa myönteisessä valossa ja julkisuudessa tulisikin tehdä, mutta kun meillä on nyt kokemusta siitä, että ed. J. Roosilla on taianomainen kyky saada eduskunnassa läpi sellaisia asioita, joita muut eivät pysty saamaan, niin minä eräällä tavalla asetan ed. J. Roosille moraalisen velvoitteen tehdä aloite Nuksion kansallispuistosta.

Olen valmis hänen aloitteeseensa laittamaan nimeni, ja luulen, että useimmat yli sadasta allekirjoittajasta, jotka panivat ed. J. Roosin ja minun lisäksi nimensä hänen edelliseen aloitteeseensa, tulisivat laittamaan siihen nimensä. Tällä tavalla voisimme laajentaa tätä hyödyllistä ja tarpeellista toimintaa myös muualle Etelä-Suomeen ja niille alueille, jotka kenties ovat kaikkein uhana-laisimpia ja tarpeellisia kansallispuistoalueita.

Tältä pohjalta, nyt kun on pää avattu edustajien ryhdistäytymisessä ja voimme lähteä tekemään aloitteita myös ei-puoluepoliittisista näkökohdista eikä vain edustajien omaa vaalipiiriä koskevista asioista, toivoisin, että eduskunnasta löytyisi yhtenäinen rintama, niin että me saisimme Nuuksioon kansallispuiston, olkoonkin että siellä on myös Tannerin perikunnan maita.

Ed. Kanerva merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pulliainen ed. Kuuskoski-Vikatmaan kannattamana ehdottanut, että perusteluissa lausuttaiisiin: ”Eduskunta edellyttää, että perustettavaan retkeilyalueeseen rakennetaan ainoastaan retkeilyreittejä tarpeellisine opastuspisteineen sekä luonnonsuojelun ja retkeilyalueen käytön samoin kuin metsänhoidollisten toimenpiteiden kannalta välttämättömiä vähäisiä rakennelmia.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty, lakialoitteeseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Lopuksi päätetään perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Pulliaisen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 55 ei-ääntä; poissa 45. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi kirkkolain 126 a ja 547 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 31

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 9

Suuren valiokunnan mietintö n:o 53

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Koska lakiehdotus koskee kirkkolakia, huomautan valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksestä, jonka mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa kirkkolain käsittelyyn.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Asetus 2 päivältä huhtikuuta 1990 valtiovarainministeriön hallinnonalan eräistä virkajärjestelyistä

Ainoa käsittely

Mainittu asetus (A n:o 4)

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotukset laiksi maidon ja sianlihan vientikustannusmaksusta sekä laeiksi maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain ja valkuaisverosta annetun lain 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 54

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotukset laeiksi teletoimintalain ja radiolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 18
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 2

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Saari: Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan kehittyessä ja muuttuessa teollisuusyhteiskunnasta jälkiteolliseksi eli informaatioyhteiskunnaksi, kuten sitä myös kutsutaan, informaatiovälineitten ja -välitysverkkojen merkitys eräänä yhteiskunnan kehitystekijänä on nopeasti kasvanut. Tekninen kehitys ja sen luomat uudet mahdollisuudet ovat edenneet viime aikoina niin nopeasti, että lainsäädännöllä on ollut vaikeuksia seurata mukana, saati kulkea edellä tiennäyttäjänä.

Voimassa oleva teletoimintalaki on annettu vuonna 1987, siis runsaat kolme vuotta sitten. Osittain sillä korvattiin jo noin sata vuotta vanhoja keisarilliseen puhelinjulistukseen perustuvia säännöksiä. Sen jälkeen on vielä annettu alan toimintaan merkittävästi vaikuttava laki, jolla maan suurin teletoiminnan harjoittaja Posti- ja telelaitos muutettiin liikelaitokseksi.

Toisin kuin useimmissa Länsi-Euroopan maissa teletoiminta ei Suomessa koskaan ole ollut valtion Posti- ja telelaitoksen yksinomaisena monopolina. Meillä on ollut kaksijakoinen järjestelmä, jossa valtion Posti- ja telelaitoksen lisäksi on omilla toimialueillaan toiminut toimiluvan varaisia telelaitoksia joko osakeyhtiöinä, osuuskuntina tahi kunnallisina laitoksina. Posti- ja telelaitoksen toimialaan on kuulunut omien toimialueitensa paikallisliikenteen hoitamisen lisäksi kaukoliikenteen välitys koko maassa.

Johtoverkkoihin perustuvan toiminnan luonteen vuoksi kilpailu telelaitosten kesken

on tapahtunut alueitten hallinnasta ja niistä toimintamuodoista, joita kukin on voinut harjoittaa. Aikaisemmin työnjako oli selvä. Kukin hoiti tilaajaliittymät ja paikallisliikenteen omalla alueellaan sekä Posti- ja telelaitos koko maan kaukoliikenteen. Vuonna 1987 annettu telelaki säädettiin pitkälle tämän ns. kauhun tasapainon säilyttämiseksi.

Tämä perinteinen jako on kuitenkin viime vuosina alkanut joiltakin osin murentua. Toimilupalaitosten ja elinkeinoelämän muodostamalle yhtiölle on myönnetty toimilupa joihinkin kaukoyhteyksiin, ja toisaalta myös PTL on lähinnä tytäryhtiönsä kautta pyrkinyt hankkimaan toimilupalaitosten alueelta asiakkaita, lähinnä yritysasiakkaita, suoraan omaan verkkoonsa.

Liikennevaliokunnan tutkiessa nyt ensimmäisessä käsittelyssä olevaa hallituksen esitystä on sille asiantuntijoitien taholta kerrottu, kuten esityksen perusteluissakin sanotaan, lainmuutoksen tulleen tarpeelliseksi toimilupalaitosten yhdessä elinkeinoelämän kanssa perustaman yhtiön Radiolinjat Oy:n anottua toimilupaa valtakunnallisen matkaviestintäverkon rakentamiseen ja toimintaan.

GSM-verkko, johon mainittua toimilupaa on anottu, on digitaalinen yleiseurooppalainen verkko. Digitaalisuutensa ansiosta GSM-verkko voi tarjota joitakin sellaisia palveluita, joihin käytössä olevilla PTL:n manuaalisilla ARP- tai NMT 450 ja 900-verkoilla ei ole mahdollisuuksia.

Posti- ja telelaitoksen oikeudesta teletoiminnan harjoittamiseen on säädetty 1987 annetussa teletoimintalaissa. Muitten telelaitosten oikeus sen sijaan perustuu valtioneuvoston myöntämään toimilupaan. Voimassa olevan teletoimintalain 9 §:n 4 momentin mukaan toimiluvan alaiset telelaitokset hoitavat teletoimintaa toimialueellaan ja toimiluvassa mainituilla siirtoyhteyksillä. Posti- ja telelaitoksen tehtävänä puolestaan on saman 9 §:n 2 momentin mukaan huolehtia telelaitoksen tehtävistä muualla kuin toimiluvan alaisten telelaitosten alueella.

Säännöstä on tulkittu siten, että Posti- ja telelaitoksen oikeus teletoimintaan väistyy, jos oikeus siihen annetaan toimiluvalla jollekin muulle telelaitokselle. Edellä esitetyn tulkinnan mukaan saattaa olla mahdollista, että jos Radiolinjat Oy:lle myönnettäisiin toimilupa digitaalisen valtakunnallisen matkaviestintäverkon rakentamiseen ja sillä lii-

kenteen harjoittamiseen, kyseinen toiminta olisi toimiluvalla osoitettu mainitulle telelaitokselle ja Posti- ja telelaitos pysyvästi estynyt harjoittamasta vastaavaa toimintaa. Edellä olevan johdosta PTL on katsonut, ettei kyseistä toimilupaa tule myöntää, ennen kuin Posti- ja telelaitokselle annetaan mahdollisuus säännösten puolesta tasavertaiseen kilpailuasemaan toimilupalaitosten kanssa.

Nyt käsiteltävien lakiehdotusten merkittävien muutokset onkin Posti- ja telelaitoksen muuttaminen toimiluvan alaiseksi telelaitokseksi, jonka teotoimintaa säännellään valtioneuvoston myöntämässä toimiluvassa samoin kuin muittenkin telelaitosten toimintaa. Tällöin PTL:llä ei enää voitaisi katsoa olevan edellä mainittua väistymisvelvollisuutta, ja tämän tavoitteen toteuttamiseksi ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevan teotoimintalain 11 §:ää ja radiolain 3 §:ää.

Käsitellessään asiaa liikennevaliokunta on päättänyt siihen, että esitetty muutos on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen. Kansainvälisessä kilpailussa Suomelle pitkien välimatkojen maana on ensiarvoisen tärkeitä, että viestintäjärjestelmämme toimivat hyvin ja pystyvät tarjoamaan edistysellisiä huipputason palveluja. Tämän vuoksi ei ole syytä ainakaan lainsäädännön puutteellisuuden vuoksi hidastaa esimerkiksi sellaisen teknisen edistysaskeleen kuten GSM-verkon käyttöönottoa Suomessa.

Samalla, kun valiokunta ehdottaa lakimuutosten sisällön sinänsä hyväksyttäväksi, se kuitenkin ehdottaa korjausta kahteen pykälään hallituksen esityksessä, ensinnä ensimmäisen lain 19 §:ään, jossa säädetään teotoiminnan neuvottelukunnasta. Hallituksen esityksen mukaan kyseiseen neuvottelukuntaan valitaan liikenneministeriön, Telehallintokeskuksen, valtion teletoimen, toimiluvan alaisten telelaitosten, telealan tutkimuksen, telelaitteita valmistavan teollisuuden ja televiestinnän käyttäjien edustus.

Koska Posti- ja telelaitoksesta tässä laissa tehdään toimiluvan alainen telelaitos, on hyvin vaikea käsittää, kuka edustaisi tämän jälkeen neuvottelukunnassa valtion teotoimintaa. Valiokunta ehdottaakin pykälästä poistettavaksi sanat "valtion teletoimen" sekä edelleen "toimiluvan alaisten", nämä kaksi sanontaa, tarpeettomina ja harhaanjohtavina. Koska kaikki telelaitokset ovat

tämän lain hyväksymisen jälkeen tasavertaisia toimilupalaitoksia, riittää maininta telelaitosten edustuksesta.

Lakiehdotusten käsittelyn loppuvaiheessa valiokunta törmäsi 22 §:ssä, Telemaksujen vahvistaminen, aika yllättävään ongelmaan. Hallituksen esityksessä 22 §:n 1 momentti kuuluu: "Liikenneministeriö vahvistaa telelaitosten perimien telemaksujen samoin kuin telelaitosten välisten telemaksujen yleiset perusteet." Edelleen 2 momentti: "Posti- ja telelaitoksen perimistä telemaksuista on lisäksi säädetty erikseen." Tämä erikseen säättäminen on tapahtunut nimenomaan liikelaitoslaisissa.

Hallitusmuodon 62 §:n mukaan lailla vahvistetaan mm. niitten maksujen yleiset perusteet, joita on suoritettava postin, rautateitten ja muitten valtion yleisten laitosten käyttämisestä. Kun lain hyväksymisen jälkeen Posti- ja telelaitos on toisaalta toimiluvan alainen telelaitos mutta edelleen myös hallitusmuodon 62 §:n tarkoittama valtion laitos, hallituksen esityksen pykälä olisi näin saatanut olla ristiriidassa hallitusmuodon kanssa.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 15/1986 katsonut maksujen yleisiin perusteisiin kuuluvan lähinnä sen, mistä valtion yleisten laitosten käyttäjille annetuista palveluista maksuja voidaan periä sekä millä tavoin maksujen suuruus määräytyy. Edelleen, jos halutaan siirtää valta antaa yleisiä perusteita koskevia määräyksiä lakia alemman tason säännöksille, on siitä säädettävä perustuslain säätämisjärjestyksessä.

Joittenkin tulkintojen mukaan hallituksen esityksen 22 § siis oli ristiriidassa hallitusmuodon 62 §:n kanssa, koska siinä olisi annettu ministeriölle valtuudet vahvistaa myös Posti- ja telelaitoksen kuten muittenkin toimiluvan alaisten telelaitosten perimien maksujen yleiset perusteet. Koska ajankäytön puolesta näytti siltä, että asian lausunnolle lähettäminen olisi siirtänyt asian käsittelyn syksyyn ja kenties edelleenkin siitä eteenpäin, valiokunta viitaten perustuslakivaliokunnan aikaisempiin lausuntoihin päätyi esittämään hallituksen esityksen 22 §:n muuttamista sellaiseen muotoon, ettei se varmuudella ole ristiriidassa hallitusmuodon kanssa.

Valiokunta ehdottaakin, että mainitun 22 § 1 momentissa säädettäisiin mainittujen

maksujen yleisistä perusteista eli perusteista päättäminen nostettaisiin lakitasolle, kuten hallitusmuoto edellyttää. 2 momentissa annettaisiin ministeriölle valtuus vain antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita 1 momentissa säädettyjen perusteitten noudattamisesta. 3 momentiksi siirrettäisiin hallituksen esityksen 2 momentti, jossa todetaan, että "PTL:n perimistä maksuista on lisäksi säädetty erikseen".

Käsitellessään asiaa valiokunta totesi, ettei tällä lailla mitenkään tehdä tyhjäksi sitä, mitä Posti- ja telelaitoksen liikelaitoslaissa säädetään Posti- ja telelaitoksen palveluitten tasapuolisesta saatavuudesta ja hinnoittelusta. Mietinnössään valiokunta erityisesti painottaakin sitä, ettei sinänsä hyväksyttävä kilpailu saa johtaa siihen, että palvelut osassa maata, lähinnä haja-asutusalueilla, jäisivät muuta maata heikommiksi enempää laadullisesti kuin määrällisestikään.

Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että kansantaloudellisesti epätarkoituksenmukaisia päällekkäisinvestointeja tulisi mahdollisimman pitkälle välttää kilpailutilanteessaakin ja toimiluvan hakijoitten tulisi pyrkiä sopimaan rakennettavien verkkojen mahdollisimman pitkälle toteutuvasta yhteiskäytöstä.

Arvoisa puhemies! Samalla, kun totean valiokunnan mietinnön yksimieliseksi, esitän tässä yhteydessä valiokunnan jäsenille ja sihteerille kiitokset asian käsittelyssä osoitusta halusta etsiä yhdessä kaikkia osapuolia tyydyttävää ja mielestäni asiallista lopputulosta.

Ed. Pesola merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Poistoja päiväjärjestyksestä

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 10) — 14) asia.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ensi torstain täysistuntoon

15) Lakivaliokunnan mietintö n:o 6 (HE n:o 66/1988 vp.)

seuraavaan täysistuntoon

16) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 (A n:o 8)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.30.

Täysistunto lopetetaan kello 15.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

